

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Vandplaner og havmiljø
J.nr. NST-4501-00095

Miljøministerens besvarelse af spørgsmål nr. Z stillet af Folketingets Udvalg for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Spørgsmål Z

På baggrund af artiklen ”Rapport: Randzoner er overflødige” fra JyllandsPosten den 15. januar 2014, der oplyser, at dansk landbrug har reduceret kvælstofudledningen med 7.000 tons mere end Naturstyrelsen forudsatte, bedes ministrene redegøre for, hvorfor regeringen fortsat anser det for nødvendigt at opretholde de gældende regler om randzoner. Ministrene bedes endvidere redegøre for, hvorvidt det faktum, at landbruget har reduceret kvælstofudledningen uden tvang, vil betyde at regeringen fremover i højere grad vil inddrage landbruget i beslutningsprocesser om miljøforbedringer på landbrugsområdet, og i givet fald hvorledes denne inddragelse vil ske.

Svar

[Miljøministeren]

Tak for invitationen til at komme her i fødevareudvalget og redegøre for denne vigtige – og ikke helt enkle - sag.

Da I har indkaldt både fødevareministeren og mig i dag, vil vi starte med at fortælle, hvordan vi som udgangspunkt har fordelt besvarelsen af jeres spørgsmål imellem os.

Som ansvarlig for Danmarks efterlevelse af EU's vandrammedirektiv vil jeg redegøre for sammenhængen mellem vandplaner og kvælstofindsatsen.

Fødevareministeren har ansvaret for randzonenloven og vil derfor kommentere på anvendelsen af randzoner som virkemiddel i kvælstofindsatsen og på de gældende regler for randzoner.

Afslutningsvis vil fødevareministeren komme ind på, hvordan landbruget inddrages i regeringens arbejde med miljøforbedringer på landbrugsområdet.

Formålet med EU's vandrammedirektiv er kort fortalt, at vi skal have rent vand – eller god tilstand, som det hedder - i vores vandløb, søer, grundvand og kystvande.

Vi skal opfylde målet i 2015, med mindre vi har nogle gode begrundelser for ikke at kunne nå det. I så fald har vi en periode frem til 2021 og igen en periode frem til 2027, hvor det er sidste frist for at opfylde vandrammedirektivet.

Men Vandmiljø-målene opfyldes ikke af sig selv.

I Danmark har der indtil nu i mere end 25 år været politisk opbakning til at gennemføre en stor og vedvarende indsats for at skabe renere vand i vores omgivelser.

I kystvandene handler indsatsen især om at nedbringe mængden af kvælstof, som tilføres fra land. Danmark er et intensivt dyrket land, og derfor kommer den største mængde kvælstof fra landbruget.

Landbrugserhvervet har derfor spillet - og spiller fortsat - en helt afgørende rolle i opgaven med at få vandmiljøet gjort renere. Jeg vil gerne - også i dag - kvittere for det meget store bidrag, som landbruget har ydet med ændret dyrkning, nedsat gødskning, udlægning af efterafgrøder, randzoner og meget mere. Vi kan på mange måder godt være stolte af og tilfredse med landbrugets bidrag til et rent vandmiljø.

Og den gode historie er samtidig, at indsatsen har givet resultat! Målingerne viser heldigvis, at tilførslen af kvælstof til kystvandene er faldet igennem hele den periode, hvor der har været fokus på at gøre en indsats. Og vandmiljøet er langsomt ved at få det bedre. Både i vandløb, søer, fjorde og kystvande. Det kan vi alle glæde os over.

Men er vi så i mål? Det er jo det store spørgsmål.

Hvis man ser på tilstanden i kystvandene i dag, som vi lige har gjort i basisanalysen for de næste vandområdeplaner – så er svaret nej. Det er stadig hovedparten af kystvandene, som ikke vil være i god tilstand i 2021, når den næste periode af vandplanlægningen udløber, uden en yderligere indsats.

Jeg forventer derfor også, at der i de næste vandområdeplaner vil blive behov for en kvælstofindsats, hvilket også Natur- og Landbrugskommissionen har peget på.

Hvis man ser på det politisk besluttede mål om kvælstofreduktion, så er svaret også nej.

I forbindelse med udarbejdelsen af de første vandplaner til implementering af EU's vandrammedirektiv blev der – som led i den tidligere regerings Grøn Vækst-aftale i 2009 - besluttet et mål om en reduktion på 19.000 tons kvælstof til kystvandene i 2015.

I forbindelse med Grøn Vækst 2.0 i 2010 blev målet om en reduktion på 19.000 tons kvælstof i 2015 fastholdt, og det blev endvidere besluttet at lade de 9.000 tons kvælstof indgå i de første vandplaner.

Vi har i den nuværende regering - med godkendelsen af udkast til de første vandplaner i 2011 - videreført beslutningen om, at vandplanerne fastlægger den konkrete indsats i forhold til de 9.000 tons.

De sidste 10.000 tons, som vi hidtil har været vurderet er nødvendig at reducere kvælstoftilførslen med, skal genberegnes i efteråret forud for 2. generation vandplaner. Her får vi et nyt mål for kvælstofreduktionen.

Det, I har ønsket at tale med os om i dag - og som Videncentret for Landbrug peger på - er, om indsatsen på de 9.000 tons kvælstof er tæt på at være nået.

Er vi så i mål med dem? Det mener Videncentret for Landbrug, at vi er tæt på at være. Og at der derfor ikke længere er brug for randzoner.

Når Miljøministeriet ser på regnestykket, bruger vi de samme tal fra Aarhus Universitet som Videncentret.

Når vi regner og bruger den metode, som fra starten har været anvendt i vandplanlægningen – og som vi holder fast i er en fagligt solid måde at regne på – så når vi ikke frem til samme konklusion som Videncentret for Landbrug.

Det er teknik på højt plan, men Videncentret for Landbrug skruer på to knapper for næsten at nå i mål med de 9.000 tons kvælstof.

For det første siger Videncentret, at udvaskningen i dag er 54.700 tons kvælstof.

Miljøministeriet når frem til et lidt andet tal – nemlig 56.900 tons.

Og hvorfor så det? Når man regner på, hvad tilførslen er i dag, så nytter det ikke noget kun at se ét år tilbage – man skal tage et gennemsnit over en årrække for at mindske usikkerheden og korrigere for årsvariationen, som kan svinge relativt meget bl.a. afhængig af vejr og nedbør.

Her bruger Miljøministeriet – som ministeriet altid har gjort også forud for de første vandplaner – en 5-årig periode, mens Videntret benytter en 3-årig periode.

For det andet siger Videntret, at udvaskningen i udgangspunktet ikke var 63.800 tons kvælstof, men cirka 1.000 tons mere – nemlig 64.800 tons.

Det tal kommer Videntret frem til ved at bruge den såkaldte afstrømningskorrigerede udledning. Det vil sige, at man korrigerer for afvigelse i nedbørsforholdene.

Til det kan jeg sige to ting.

For det første. Man skal sådan set være glade for, at man ikke brugte den afstrømningskorrigerede tilførsel – for det havde øget indsatsbehovet, så vi ikke skulle nå 19.000 tons kvælstof, men 20.000 tons.

For det andet. Man brugte ikke samme metode som Videntret, da man beregnede indsatsbehovet, ikke for at snyde på vægten, men fordi det blev fundet fagligt mere korrekt at benytte de målte udledninger.

Samlet set betyder forskellene i måden at regne på, sådan som Miljøministeriet har forstået Videncentret, at Videncentret mener, der udestår lidt over 2.000 tons for at nå i mål med en reduktion på 9.000 tons. Miljøministeriet mener, der udestår knap 6.000 tons.

Miljøministeriets konklusion er derfor, at der stadig er brug for den allerede planlagte indsats for at nå også delmålet om de 9.000 tons kvælstofreduktion. Både randzoner og efterafgrøder. Og de igangværende aktiviteter med at etablere vådområder mv.

Derudover har jeg et par yderligere pointer, jeg gerne lige vil nævne.

For det første ser det ud til, at Videncentret ikke mener, at de indsatser som er blevet iværksat i forlængelse af den tidligere regerings Grøn Vækst, har haft nogen betydende effekt.

Men jeg vil blot nævne, at det har Århus Universitet altså taget højde for og inddraget i deres offentliggjorte tal.

For det andet vil jeg nævne, at de 10.000 tons kvælstof, som vi hidtil har vurderet, der er behov for at reducere yderligere, dem får vi genberegnet, og der kommer et nyt tal i efteråret 2014.

Men der er næppe nogen, der med fagligheden i behold tror på, at det behov nu er et rent 0, og at vi fra nu af kan sidde på vores hænder og gøre

ingenting – og stadig opnå direktivets målsætninger.

Når det så er sagt, så vil det gøre mig rigtig, rigtig glad, hvis det viser sig, at vi tættere på målet end vi hidtil har troet. Så bliver indsatsbehovet jo bare mindre i næste planperiode fra 2015.

Så er det fødevareministeren.